

DOMOWINA – ZWJAZK ŁUŽISKICH SERBOW Z. T.
RĚČNY CENTRUM WITAJ

DOMOWINA – ZWĚZK ŁUŽYSKICH SERBOW Z. T.
RĚČNY CENTRUM WITAJ

DOMOWINA – BUND LAUSITZER SORBEN E. V.
WITAJ-SPRACHZENTRUM

ROZPRAWA ROZPŠAWA 2015/2016

(krótka wersija)

1. Kubłansko-politiske dźěło RCW

RCW wukonja stajnje kubłanskopolitiske dźěło w nawjedowanskej abo čłonskej funkciji a to w slědowacych gremijach:

- we wuběrku za kubłanje a młodžinu Domowiny
- w dźěłowej skupinje za kubłanske temy při Braniborskim ministerstwje za kubłanje, młodžinu a sport
- w kubłanskej syći Delnja Łužica
- w nadšulskej fachowej konferency serbšćiny (DŁ)
- we wodženskej skupinje ke koncepciji 2plus při Sakskim statnym ministerstwje za kultus
- w serbskimaj rěčnymaj komisijomaj w Delnjej a Hornjej Łužicy
- we wuběrku młodžinskeje pomocy Budyšin
- w podwuběrku k planowanju młodžinskeje pomocy Budyšin
- w dźěłowym kruhu za holčace naležnosće wokrjesa Budyšin
- w ekspertowej komisiji Krajneho zarjada za zažne kubłanje w susodnych rěčach (Landesstelle für frühe nachbarsprachige Bildung)

Nawodnica RCW w Budyšinje a zastupowacy nawoda w Choćebuzu wuděržujetaj nimo toho w operatiwnym dźěle stajne kontakty nošerjam pěstowarnjow, nawodam a wučerjam šulow, Sakskej kubłanskej agenturje, Sakschemu kubłanskemu institutej, Dźěłanišću za serbske kubłanske wuwijanje Choćebuz (ABC), ministerstwam za kubłanje a wědomosć w Braniborskej a Sakskej, zapóslancam krajow a zwjazka, wokrjesnym a měšćanskim zarjadam kaž tež wědomostnym institucijam, kotrež w tu- a wukraju na polu wjacerěčnosće dźěłaja.

Fachowa přiřada RCW je so 21. januara 2013 znowa załožiła. Jeje hłowny nadawk je, přistajenych RCW při fachowym wusměrjenju swojeje dźěławosće poradźować a wo prioritach za přichod rozmyslować. W njej skutkuja fachowcy a zastupjerjo kubłanišćow (pěstowarnje, šule, fachowa šula za socialnu pedagogiku). Na kóždym zetkanju wobjednawa so jedne čezišćo. W lěće 2014 steješe „Katalog kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanju a posrědkowanju serbšćiny w dźěćacych dnjowych přebywanišćach w Sakskej“ w srjedźišću wuradźowanja. Termin zetkanja w lěće 2015 běše 28. oktober. W srjedźišću steješe prezentacija noweje internetoweje strony k certifikaciji serbskorěčnych kmanosćow. Wona wobsahuje dotal nimo zakładnych informacijow za wučacych a wuknjacych mustrowe nadawki za niwowowe schodženki A1 a A2 (www.sprachzertifikat-sorbisch.de). W lěće 2016 njeje so přiřada zetkała.

2. Publikacije

2.1. Stajne publikacije 2014-16

- Lutki: 6 zešiwkow - kóždy w delnjo- a hornjoserbskim wudaću (wot 3. kwartala 2016 do 3. kwartala 2017 Lutki njewuńdu, dokelž njehodžeše so džěłowe městno zamołwiteje projektoweje sobudžěłaćerki w času jeje maćerneho dowola znowa wobsadzić)
- Płomje: 22 wudašow
- Płomjo: 22 wudaćow
- Serbska šula: 8 wudaćow
- 2 x 2 poskitkaj/póručenja (hornjoserbski a delnjoserbski katalog wučbnych a didaktiskich materialow)

2.2. Didaktiske a wučbne materialije

We wotrjedže wuwijanje rěče/pedagogika je so w lětomaj 2015/2016 cyłkownje **62** titulow zhromadnje z LND a **22** titulow w zamołwitosći RCW nadžěłało (DŁ a HŁ):

	wučbnicy a džěłowe zešiwki (wudate w LND)		dalše wučbne materialije	
	delnjoserbske	hornjoserbske	delnjoserbske	hornjoserbske
2015	8	26	4	7
2016	7	21	4	7

Jako wusahowace delnjoserbske titule po wobjimje lektorskeho džěła a/abo po wobsahu wobhladujemy:

- Ptaški w našej domowni, žěłarnička
- Zwěrjeta w zymje, žěłarnička
- Pismikowe woknješka, mapa za 1. lětnik
- Narska liška 1 – 3, zarědnik za ceptarja
- Narska liška 1 – 3, kortki za šulerja
- Serbski lažko 1, awdio CD
- Wěcna wěda 2, wucbnica
- Narska liška 1 – 3, žěłowe łopjena
- Serbske nałogi a wašnjaja, mapa
- Rufus w zwěrjeńcu, brošura
- Rufus a złozej, brošura
- Serbski lažko 2, awdijo CD
- Pismiki z měška, hra
- Zwucujom serbski 4, žěłowy zešyw
- Muzika 7/8, zwucowański zešyw

Informaciske materialije (aktualizacija):

Flyer: Serbske kubłańske drogi – Sorbische/Wendische Bildungswege

Brošurka: Serbska rěc – coolna wěc

Niša ličba delnjoserbskich didaktiskich a wučbnych materialijow ma swoju přičinu we wobmjezowanych móžnosćach, awtorow za teksty tajkeho razu namakać. Přidatnje k RCW nadžětaja so pak didaktiske materialije tež w ABC. Přiwšěm njeje delnjoserbski poskitk w cyłku tak wobšěrny kaž hornjoserbski.

Jako wusahowace hornjoserbske titule po wobjimje lektorskeho dźěła a/abo po wobsahu wobhladujemy:

- wučbny material za serbšćinu
 - Zaječk Hopl a jeho přećeljo, čitanska kniha
 - Zwučujemy a pisamy 1, dźěłowy zešiwk
 - Čitaj z nami, čitanska brošura
 - Čitanske zwučowanja, dźěłowy zešiwk
 - Pisam serbsce 2, dźěłowy zešiwk
 - Čitanka 2
 - Rufus w zwěrnjencu, dźěłowy zešiwk
 - Rufus w dowolu, dźěłowy zešiwk
 - Piknik při morju, dźěłowy zešiwk
 - Rěču serbsce 2
 - Čitanka 3
 - Zwučujemy a pisamy 6, dźěłowy zešiwk
 - Z Kitom dale 3 (za cuzu rěč), dźěłowa kniha
 - Zwučujemy a pisamy 8, dźěłowy zešiwk
 - Čłowjek a medijowa towaršnosć, temowa kniha
 - LRS – předtest
 - Čitaj z nami 2, čitanska brošura
 - Džěcatstwo něhdy
 - Časnik, plakat
 - Rufus je zalubowany, dźěłowy zešiwk
 - Rufus pječe rapače poprjancy, dźěłowy zešiwk
 - Rufus a paduch, dźěłowy zešiwk
 - Serbšćina 2, dźěłowy zešiwk
- wučbnicy za fachowu wučbu
 - Wjeseli hercy 1/2 (za hudźbu)
 - Ličenske puće 1
 - Mlóč 4, dźěłowy zešiwk
 - Buchnerowy koleg stawizny 11
 - Buchnerowy koleg stawizny 12
- we wobłuku noweho rjadu za wuknjenje serbšćiny jako cuza rěč
 - Wuknjemy serbsce 1, wučerske doporučenje
 - Wuknjemy serbsce 2, hrajne plany
 - Wuknjemy serbsce 3, wobrazowe karty za šulerja
 - Wuknjemy serbsce 3, wobrazowe karty za wučerja
 - Wuknjemy serbsce 4, wučbnica
 - Wuknjemy serbsce 4, dźěłowy zešiwk z CD

- Wuknjemy serbsce 4, wobrazowe karty za šulerja
- Wuknjemy serbsce 4, wobrazowe karty za wučerja
- Wuknjemy serbsce – słowničk
- nadžěłanje džěłarničkow resp. wudospołnjaceho materiala
 - „Skrucuj serbski alfabet“
 - Pismikowa keklija, hra
 - Pismiki z měška!, graše
- słowniki a terminologije
 - Wot A do Ž
 - Terminologija za předmjet ručne džěło
 - Terminologija za předmjet biologija
- didaktiske hry za wučbu serbsčiny
 - Serbsce lochko 2, CD z rěčnymi wobrotami wšědneho dnja
 - Sorbian easy, App
- didaktiske předšulske materialije
 - Mein sorbisches Bildwörterbuch
- wudospołnjacy wučenski material
 - Mój wuměrjeny kraj
 - Serbske stawizny w 160 wobrazach, plakat
 - Džěłowa mapa za powołansku orientaciju
 - Hłosne kubłanje, didaktiski material za wučerjow
 - Serbsce lochko, App
 - Porucenja k Wuknjom serbski 4
 - Porucenja wuceńskich materialijow
 - Pógibowańske graša za šulu a hort
 - Dnjownik za wukniki 1. lětnika
 - Stara Jančowa
 - Són wo jědlence
 - Pširucka za muziku za ceptarki w DSG
 - Terminologija za předmjet matematika
 - Přiručka za ručne džěło
 - Čitanske znamješka, hs a ds
- material za kubłarki a wučerki
 - Hotowanje narodnje drasty – swjedženska rejwanska drasta katolskich Serbowkow

2.3. DIGITAL krok po kroku

RCW wuwija přeni serbski digitalny wučbny srědk (zaměr koalicijskeho zrěčenja Sakskeho knježerstwa). Pod nawodom Sakskeho statneho ministerstwa za kultus (SMK) je so za to wodženska skupina wutworila.

K eksistowacym mačerščinam wuwija so přidatny digitalny srědk k zwučowanju a skrućenju gramatiskich a prawopisnych kmanosćow šulerjow rěčneju skupinow 1 a 2, kotřiž po koncepcje 2plus serbsce wuknu.

Wučbny srědk ma individualnemu spěchowanjow šulerjow sluzić a diferencowane wuwučowanje podpěrać.

W 4. kwartalu 2015 je so přenja tema „č a ć – dwaj pismikaj – jedyn zwuk“ jako zakład za wobsahowy prototyp nadžěłala.

2016 je so wobsahowje pjeć temow nadžětało:

- tři prawopisne temy:
 - o dwaj pismikaj – jedyn zwuk (č a ć)
 - o dwaj pismikaj – jedyn zwuk (w a ł)
 - o ćežišćo: zwuk – pismik (słowa z ó a o)
- dvě gramatiskej temje:
 - o genus (ród) a numerus (ličba) substantiwow a adjektiwow
 - o deklinacija substantiwow a adjektiwow
- techniske přesadženje přěnich třoch temow hač do kónca 02/2017
- testowa wersija webstrony so w léće 2017 wozjewi, kotraž wobsahuje hižo přenje digitalne nadawki k temje: dwaj pismikaj – jedyn zwuk (č a ć, w a ł)

Prawidłownje wotměwaja so workshopy ze sobudžětačerjemi firmy KIDS interactive z Erfurta a z poradźowacymi wučerjemi serbsčiny. KIDS interactive je nazhonita agentura za młode medije a wuwija zhromadnje z RCW digitalnu interaktiwnu prezentaciju wučbneho srědka po prawidłach moderneje didaktiki.

Projekt běži hač do kónca lěta 2018 pod nawodom wodženskeje skupiny w zamołwitosći Sakskeho ministerstwa za kultus.

3. Wědomostne džěło

3.1. Džěłowe wobłuki

- rěčne a didaktiske dalejkubłanje wótkubłarjow a wótkubłarkow z hortow a žiśownjow, *M. Norbergowa, G. Heyderowa, J. Kaulfürstowa, W. Butendeichowa*
- hospitačije w žiśownjach a hortach, *M. Norbergowa, G. Heyderowa, J. Kaulfürstowa*
- wuwijanje pśespytowańskich nadawkow za certificěrowanje dolno- a górnoserbsčiny pó zgromadnem europskem referencnem ramiku za rěcy (schójžeńk B1) a zestajenje wabjeńskich materialijow, digitalizacija cełogo projekta a w tom zwisku modifcěrowanje nadawkow A1/A2, *M. Norbergowa a M. Smolina*
- pruwowanja za certifikowanje delnjoserbsčiny w Choćebuzu a hornjoserbsčiny w Budyšinje: schodženik A1 (23.09.2016) 4 wobdžělnicy; schodženik A2 (01.10.2016) 6 wobdžělnikow
- mentorske rozgrona ze studentami dla seminarnych žěłow: Snežana Stanković (HUB), *M. Norbergowa*; Luisa Petatz (Viadrina), *G. Heyderowa*; Lorenc Jankowsky (uniwersita Jena), Thiago Balduino Teles (uniwersita Mainz), Matej Wałda (BA Budyšin), *B. Brězanowa*; šulerki socialneje pedagogiki, *J. Kaulfürstowa*
- koncepcionelny přewod a fachowy posudk na polu sorabistiki a didaktiskeho a metodiskeho natwara wučbnoweho rjada „Naša maćerščina“, *M. Smolina*
- koncepcionelny přewod a awtorstwo wudaća gramatiskeho tabulkow hornjoserbskeje rěče za šulersku potrebu, *M. Smolina*
- koncipowanje a organizowanje WITAJ-kursow za předšulske džěći a staršich, *M. Smolina, J. Kaulfürstowa, W. Butendeichowa*
- džěło na džěłowym zešiwku ke „Katalogej kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanju a posrědkowanju serbsčiny w džěćacych dnjowych přebywanjšćach w Sakskej“, *J. Kaulfürstowa*
- zwěšćenje aktualneho stawa serbskorěčneho kubłanja w džěćacych dnjowych přebywanjšćach na zakładze wobšěrneho naprašowanja, *J. Kaulfürstowa*

- koncepcionelne a tematiske přihoty a přewjedženje 1. fachoweho dnja 2plus jako kooperaciski partner SMK, SBI A SBAB, *B. Brězanowa, M. Smolina, A. Dźědźikowa*
- „Katalog kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanjcu a pósřednjenju serbsčiny w žišećychn dnjownych pšebywanišćach w Bramborskej“ – adapcija kataloga J. Kaulfürstoweje za Saksku, *G. Heyderowa*
- sobužěło w zgromadnej žěłowej kupce wokrejsa SPN za žišownje, *G. Heyderowa*

3.2. Přinoški

- Brězanowa, B.: Dwurěčne kubłanje a swójbna atmosfera – Kak to jedne z tym druhim zwisuje? Serbska šula 2015 (1).
- Brězanowa, B.: Dwurěčnosť w staršiskim džěle jako tema kwalitatiwneho managementa – kubłanske partnerstwa iniciěrować. Serbska šula 2015 (4).
- Heyderowa, G.: WITAJ – ein Geschenk für Ihr Kind / WITAJ – dar za Wašo góle. RCW, 2. nakład.
- Heyderowa, G.: krotke informacije za Lutki.
- Heyderowa, G., Norbergowa, M., Šwjelina, K., Lehmanojc, K., Melcher, B.: zdžěleńki a powěšći za facebookowy bok.
- Kaulfürstowa, J.: Zahoritosć za serbsku kulturu. Lutki 2/2015.
- Kaulfürstowa, J.: Měznik w serbskorěčnym kubłanju džěći. Naša Domowina 2/2015.
- Kaulfürstowa, J.: Rěčne kubłanje a wjacerečnosť w fokusu wědomosće. Serbska šula 2016 (1).
- Kaulfürstowa, J.: Hornjoserbskorěčne kubłanje w džěćacychn dnjowych přebywanišćach 2016. Serbska šula 2016 (4).
- Kaulfürstowa, J.: Sorbisch lernen in Krippe und Kindergarten. Kita aktuell 10/2016.
- Kaulfürstowa, J.: Kwalitatiwny management w serbskorěčnym kubłanju džěći w pěstowarnjach. Zeszyty Łużyckie (w ćišću)
- Kaulfürstowa, J.: Serbskorěčne kubłanišćo wosrjedź Drježdźan. Lutki 1/2016.
- Norbergowa, M.: WITAJ-hortnarki se jasnje wuznaju. Nowy Casnik, 24.06.2015.
- Norbergowa, M.: Někotare nazgónjenja a mysli wokóto wucby za dorosćonych. Serbska šula 2/2015.
- Norbergowa, M.: Swěžeń na zakładnej šuli w Janšojcach. Serbska šula 3/2015.
- Norbergowa, M.: Žeń pedagogow w Rěčnem centrumje. Serbska šula 3/2015.
- Norbergowa, M.: Atlas niedersorbischer Zunamen. Nach Quellen des 14. bis 18. Jahrhunderts. Serbska šula 4/2015.
- Norbergowa, M.: Žylojski hort jo grał žiwadło. Serbska šula 2/2016.
- Norbergowa, M.: Serbski swěžeń w Janšojcach. Serbska šula 4/2016.
- Norbergowa, M., „W Japańskej su wuknuli serbsku rěc a słyšali pšednosk wó Serbach“, Nowy Casnik, 25.2.2015, b. 5.
- Norbergowa, M., „Carl von Linné – znaty šwedski botanikař“, Płomje 3/2015, S. 20-21.
- Norbergowa, M., „Knigłam na drogu“, in: Herbert Nowak, Pisař běch wót młodych lěť, LND, Bautzen. S. 7-11.
- Norbergowa, M., „Wuwiše serbskeje wósady wót reformacije až doněnta“, Nowy wósadnik, oktober 2016, (wud. Spěchowanske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi), Chóšebuz, S. 31-34

- Smolina, M.: W fachowej wučbje dźěci tež (hišće) rěčnje kubłać? Serbska šula 2015 (3).
- Smolina, M.: RĚČNY CERTIFIKAT HORNJOSERBŠĆINY a RĚČNY CERTIFIKAT DOLNOSERBŠĆINY po Zhromadnym europskim referencnym ramiku za rěče. Serbska šula 2016 (2)
- Zakar, V.: Góžby za wužywanje dolnoserbšćiny we wólnem casu a póručenja k pólpšenju póbitowanjow. Serbska šula 3(2016).
- Zakar, V.: Wó nałożowanju supinuma w dolnoserbškej rěcy. Serbska šula 2(2016).
- Zakar, V.: Супин во долнолуужичкосрпскиот јазик [Supinum w dolnoserbšćinje]. Croatica et Slavica Iadertina 2016 (w ćišću).
- Zakar, V.: dalšne publikacije (na pś. Rozhlad, Serbske Nowiny a dr.), ako pak njesu w nadawku RCW
- Zakar, V.: Styri tśidnjowske dalejkubłanja za žišownice a hortnarki w Chóšebuzu. Serbska šula 4(2016).
- Zakar, V.: 8. lěšojske młožinske lěgwo RCW. Serbska šula 4(2016).
- Heyderowa, G.: interview k dwójorěcnemu wótkubłanju w familiji. Nowy Casnik 23.11.2016

3.3. Sobudźěłaćerjo RCW wustupuja jako referenća

- 31.01.2015 pśednosk na Waseda University, Tokyo, Japan, „The Maintenance of Lower Sorbian in Brandenburg (Germany)“, *M. Norbergowa*
- 02.02.2015 pśednosk na Tokyo University, Japan, „Maintaining Lower Sorbian: It´s hard but we´re doing our best“, *M. Norbergowa*
- 14.03.2015 přednošk k dwurěcnemu kubłanju na mandźelskim seminarje w Smochćicach, *J. Kaulfürstowa*
- 14.04.2015 Serbska fachowa šula za socialnu pedagogiku, wobdźělenje na wučbje k temje „Dwurěčne kubłanje a swójbna atmosfera – Kak to jedne z tym druhim zwisuje?“ wotpowědnje wozjewjenju w Serbskej šuli 1/2015, *B. Brězanowa*
- 14.05.2015 přednošk na konferency „Badania nad mniejszościami“ k temje „Kwalitativny management w serbskorěčnym kubłanju dźěci w pěstowarnjach – inowatiwne prócowanja Rěčneho centruma WITAJ“ we Waršawje, *J. Kaulfürstowa*
- 19.05.2015 *Doreen Hufnagelowa a Madlena Norbergowa* stej na kubłańskich wikach DSG wó žěłabnosći Rěčnego centruma WITAJ a wó žywjenju w Dolnoserbškem internaše informěrowałej.
- 28.05.2015 přednošk wo dźěławosći RCW před studentami Serbskeje fachoweje šule za socialnu pedagogiku, *M. Smolina*
- 29.05.2015 pśedstajenje žěłabnosći RCW a bilingualnego kubłanja w pśedšulskem a šulskem wobtuku pśed docentam a studentam Instituta za romanisku filologiju FU Barliń, *G. Heyderowa*
- 03.06.2015 pśednosk a mały rěčny kurs na Uniwersiće Tübingen, Inst. za slawistiku „Revitalisierung der niedersorbischen Sprache“, *M. Norbergowa*
- 20.06.2015 RWC-stojnica na Serbskem měsćańskem swěženju w Chóšebuzu, *M. Norbergowa*

- 09.07.2015 čestna narěč za absolwentow Serbskeje fachoweje šule za socialnu pedagogiku, *B. Brězanowa*
- 14.07.2015 předstajenje džěławosće RCW a bilingualneho kubłanja na serbskich šulach před zastupjerjemi Sinti a Roma Baden-Württembergskeje, *B. Brězanowa*
- 10.08.2015 YEN, mjezynarodny seminar „Diversity Festival“, sobuskutkowanje w projekće „Žiwa kniha“, rozmołwna partnerka za kubłanske naležnosće, *B. Brězanowa*
- 20.08.2015 předstajenje džěławosće RCW a bilingualneho kubłanja na serbskich šulach zwjazane z konceptom KMK k bilingualnej wučbje w Němskej před wučerjemi z Lubija, *B. Brězanowa*
- 26.08.2015 přednošk wo dwurěčnym kubłanju po koncepcje 2plus před studentami wučerstwa Kölnjanskeje uniwersity, *M. Smolina*
- 09./10.09.2015 předstajenje žěłabnosći RCW a WITAJ-projekta wuknikam 7. lětnika Dolnoserbskego gymnaziuma, *G. Heyderowa*
- 06.10.2015 přednošk wo Katalogu kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanju a posrědkowanju serbšćiny w džěłacych dnjowych přebywanišćach w Sakskej před wjednicami kubłanišćow w nošerstwje CSB w Miłočicach, *J. Kaulfürstowa*
- 11.11.2015 přednošk k serbskorěčnemu kubłanju na staršiskim wječorku Rakečanskeho džěłaceho dnjoweho přebywanišća, *J. Kaulfürstowa*
- 28.11.2015 přednošk k dwurěčnemu kubłanju na mandželskim seminarje w Smochćicach, *J. Kaulfürstowa*
- 28.01.2016 dalekubłanje za wučerjow serbšćiny k temje „Cuze słowa a adjektiwy a jich nałožowanje w konteksće“, *M. Smolina, Ma. Hrjehorjowa*
- 22.02.2016 zjawna prezentacija RĚČNEHO CERTIFIKATA HORNJOSERBŠĆINY, *M. Smolina*
- 25.02.2016 zjawna prezentacija RĚČNEGO CERTIFIKATA DOLNOSERBŠĆINY. *M. Norbergowa*
- 27.02.2016 přednošk k dwurěčnemu kubłanju džěci na mandželskim seminarje w Smochćicach, *J. Kaulfürstowa*
- 12.03.2016 „RCW wčera – džensa – jutře – krok po kroku a stup dale“ bilanca džěławosće nawodnicy RCW před člonami Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny w zwisku z jeje znowapowołanjom, *B. Brězanowa*
- 04.04.2016 dalekubłanje za wučerjow zakładneju šulow Ralbicy a Worklecy k temje „Cuze słowa w serbšćinje“, *M. Smolina, Ma. Hrjehorjowa*
- 11.04.2016 předstajenje serbskorěčneho kubłanja w pěstowarnjach a šulach ekspertowej přiradźa Krajneho zarjada za zažne kubłanje w susodnych rěčach, *J. Kaulfürstowa*
- 11.04.2016 předstajenje serbskorěčneho kubłanja w pěstowarnjach a šulach studentam Brnjanskeje uniwersity, *J. Kaulfürstowa*
- 22.04.2016 předstajenje džěławosće RCW před Bretonskimi a serbskimi šulerjemi Worklečanskeje wyšeje šule, *M. Smolina*
- 10.06.2016 *V. Zakar, M. Norbergowa a B. Melcher* su na kubłanskich wikach DSG wó žěłabnosći RCW a wó žywjenju w Dolnoserbskem internaše informěrowali.
- 27.06.2016 dalekubłanje za přistajenych RCW k temje „HOTKO – serbski rěčny korpus a možnosće jeho wužiwanja za džěło RCW“, *M. Smolina*

- 02.07.2016 Přednosk V. Zakara wó stawje serbskeje rěcy pśed studijneju kupku z Pódstupimskeje uniwersity w Bórkowach
- 04.08.2016 dalekubłanje za wučerjow zakładneju šulow Ralbicy a Worklecy k temje „Wužiwanje adjektiwow a numeralow“, M. Smolina, Ma. Hrjehorjowa
- 21.08.2016 RCW-stojnica na Serbskem swěženju w Janšojcach, M. Norbergowa, B. Melcher, I. Hustetowa
- 08.09.2016 předstajenje džěławosće RCW a jeho materialijow za pěstowarnje šulerjam Serbskeje fachoweje šule za socialnu pedagogiku, J. Kaulfürstowa
- 17.09.2016 Přednosk V. Zakara wó dolnoserbškim šulstwje, stawje ds. šulstwa pśed Zwězkowym pśedsedarstwom Domowiny
- 19.10.2016 ekspertowy interview na fachowej konferency Krajneho zarjada za zažne kubłanje w susodnych rěčach (Landesstelle für frühe nachbarsprachige Bildung) w Oelsnitz/Vogtland, B. Brězanowa
- 22.10.2016 přednošk k certifikowanju hornjo- a delnjoserbšćiny na 1. fachowym dnju 2plus, M. Smolina
- 02.11.2016 Tønder (Dańska) přednosk „Sorbisch lernen in Kitas und Schulen – Möglichkeiten der zweisprachigen Bildung bei den Sorben in Deutschland“ → Kak se góži w Gł a Dł serbskorěčna kompetenca pśez pśedšulske a šulske kubłanje a pśez rěcspěchujuce projekty zwyżiš. M. Smolina, Mi. Hrjehorjowa, K. Šwjelina
- 05.11.2016 předstajenje internetoweje strony „Serbsce digitalnje – krok po kroku wuknyć“ před čłonami Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny, M. Smolina
- 14.11.2016 předstajenje imersiwneho kubłanja po WITAJ staršim pěstowarnje „Bručk zboža“ w Budyšinje, J. Kaulfürstowa
- 1.12.2016 předstajenje WITAJ-projekta w zakładnych šulach z boka M. Norbergoweje a V. Zakara w kooperaciji ze Žylojskeju zakładneju šulu a šulskim amtom Chóšebuz za Kooperaciski centrum Frankobrod-Słubice

4. Projektowe džěło

RCW je 2016 organizował na přikład slědowace projekty (nimo internatow)

w Delnjeje Łužicy:

- stawne projekty Dolnjeje Łužyce ako Šula w zelenem, WITAJ-camp, Lěšojski młožinski camp abo familijowy žeń, serbska BTU-rallye za 6. lětnik, projektowe dny w muzeju za 3. lětnik, žišece žiwadłowe dny, projekty w šulach, comicowe a wumětske wuběžowanje
- projekty w nowych regionach sedleńskego ruma (n. pś. Mrocna) a w zajmowanych gmejnach (n. pś. Bryland [Friedland] Běty Gozd [Schönwalde] a Zły Komorow)
- wótzamknjone projekty Dolnjeje Łužyce, na psíkł. šulske projekty wo serbskej rěcy, wudaše šulskego timera 2015/16
- projekty ze cuzymi srědkami Vattenfalla (Žeń pedagogow, Cesćenje angažěrowanych młodostnych)
- předstajenje graša „Samotne jajko“ Žylojskego horta w Měsćańskem domje w Chóšebuzu

- mólowańske, muzikowe a žiwadłowe projekty w hortach w Dolnej Łužicy
- zgótowjenje noweje drastwy Janšojskego boga gromaže ze Spěchowańskim towaristwom za Serbski muzej Chóšebuz z.t.
- nawjedowanje a organizacija zasajženja maminorěcnych pomocnikow/-cow w žišownjach ze srědkami Bramborskego ministerstwa za kubłanje, młóžinu a sport
- styri tśidnjowne dalejkubłanja za žišownice a hortnarki w oktobrje 2016

w Hornjej Łužicy:

- wjacednjowske a wulkoprojekty, mj. dr. swójbna schadźowanka, čitanske wubědźowanje, čitanska nóc, džěcacy program na folklornym festiwalu, swjedzeń serbskeje řeče w Radworju, džiwadłowe dny, prózdninski camp, prózdninski poskitk w zymskich prózdninach, přeni ferialny řečny kurs za džěci zwonka Łužicy
- serbskorěčny měsačny poskitk w štyrjoch WITAJ-skupinach
- dnjowe projekty, mj. dr. wopyt Schlingel-festiwala w Kamjenicy, zwjazkowy předčitanski dzeń
- sobuskutkowanje na župnych swójbnych popoždnych w Hućinje a we Wojerecach a projektowy dzeń za šulerjow serbsčiny jako cuza řeč
- projektowe dny ze šulerjemi z Ralbic, Pančic-Kukowa, ze Slepoho, z Kulowa a Budyšina w Njeswaćidle
- projektowe dny z pólskimi šulerjemi němskeje narodneje mjeńšiny w Budyšinje
- přewod młodostneje w Dobrowólnym socialnym lěće kultura a zhromadne džěto z LKJ Sakska
- podpěra při koncipowanju a nadžětanju manuskripta za džěcacy audioguide w Serbskim muzeju
- podpěra při nadžětanju zběrki materiala a džětowych łopjenow za němskich šulerjow w Sakskej pod nawodom B. Wittig, SMK
- posudk spěwohry „Mjezwočo“
- dwutydženski poskitk we WITAJ-skupinomaj w Čisku a Nowym Měście k spěchowanju řečných kmanosćow džěci a k podpěrje kubłarkam
- šulske a zwonkašulske projekty/džětarnički
- přewjedženje a podpěra projektow wotpowědnje próstwam:
 - džiwadłowa pěstowarnja w NSLDž
 - ZŠ Wojerecy, 4. lětnik w Budyšinje
 - Swjedzeń serbskeje řeče w Slepom, 1.-4. lětnik
 - pólske džěci němskeje narodneje mjeńšiny w Budyšinje
 - 5. lětnik SWŠ Budyšin w Njeswaćidle
 - Serbski dzeń SWŠ Radwor we Wodowych Hendriccach, 5./6. lětnik
 - Swójbne popoždno župy Budyšin w Rakecach
- Zwjazkowy předčitanski dzeń
- Serbski předčitanski dzeń ze Sakskim ministerskim prezidentom St. Tilichom na SZŠ Pančicy-Kukow
- comicowe wubědźowanje
- nowa naručna klanka WITKO firmy KUMQUATS
- dalekubłanje za kubłarki z Olafom Möllerom k zasadženju a wužiwanju klanki
- casting, synchronizowanje a premjera noweho džěćaceho filma „Peeweeje“
- wučbu wudospołnjace materialije

- „Mój pisany předšulski zešiwk“ II (delnjoserbsce)
- Projektowa protyka
- memohra cycakow
- kolenkowa knižka „Čas ryčerjow“
- "Mój pisany zwucowański zešywkw"
- brošurka „Chto som ja?“
- flyer „Serbske nałogi a tradicije w žiśownjach Dolneje Łužyce“
- Spěwnik „Kikerahi, biło je tři“ (4. nakład)
- „Mój pisany předšulski zešiwk“ (4. nakład)

Dokelž wosta džěłowe městno projektoweje sobudžětačerki z meje 2016 njewobsadźene, njejsu so wšelake planowane projekty přewjedli, na př. serbskorěčny měsacny poskitk we wubraných WITAJ-skupinach, Lutki 3 a 4/2016, swjedzeń serbskeje rěče w Radworju.

Za někotare projekty jo RCW pšiwabił tšeše srědki Bramborskego ministerstwa za kubłanje, młožinu a sport, Domowinskeje župy DŁ (Vattenfallske srědki).

Internatne projekty su mj. dr. byli:

Chóšebuz (2015/16: Ø 25 wuknikow)	Budyšin 2014/15: Ø 48 šulerjow 2015/2016 50 šulerjow
<ul style="list-style-type: none"> - žěń wótworjonych žuri - Ptaškowa swajžba - góšpodowanje zapustowego pšešega Dolnoserbskego gymnaziuma - mólowanje jatšownych jajow - fašing - internatny swěžeń - žěń póznaša – stare a nowe wukniki se póznaju - kjarmuša – warimy serbske jěže - Janšojski bog/gódownicka/Mikławš - marmelady wariš - woplěwanje rowow serbskich wóscow - tyžeński sport - filmowy projekt – žywjenje w internaše (stajiš na youtube a facebook) - wšakorake wjacory (bowling, grajkowe wjacory, šachowy turněr, baslenje za wšakorake góžby, šminkowanje, woglědanje Statneho žiwadła) - Halloween - pódpěrowanje internatneje rady - 7 serbskich institucijow se w internaše pšedstajiju 	<ul style="list-style-type: none"> - Video-tea - wuhotowanje serbskich swjedženjow – přihotowanje programa za kermušku, swj. Měrcina, mejemjetanje a póstničku gymnaziastow, ptači kwas w internače - ručne džěło – plesć - tykanje sačka za družču drastu abo wušiwanje serbskich rubiškow - serbske institucije so předstaja (SLA, rozhlós) - debjenje jutrownych jejkow a paslenje za jutry/nalěčo - wopyt serbskeho muzeja/dźiwadła - tydžensce sport w čěłozwučowarni (gymnastika, wolejbul, basketbul); štyri sportowe turněry - internatny wječor „Bjesada w kuchni“ wotmě so měsacnje - „Pójće rejować“ – dwójce wob měsac - advent a hody: paslenje - samozakitowanski kurs - projekt ze Serbskim muzejom a migrantami: „Swědki stawiznow“ 03-10/2016

<ul style="list-style-type: none"> - starješyńska konferenca - 2015/2016 zgomadny projekt RCW a internata (kolegi a kolegowki pšedstajiju wuknikam a wuknicam internat) - pomoc pši domacnych nadawkach - stajenje majskego boma w internaše/DSG 	<ul style="list-style-type: none"> - sport w ćěłozwučowarni – tydžensce - wopyt wustajencow „pappe satt“ a „Jurij Brězan“ - wuměłski projekt „Scěnowy přestrjenc“ za atrium internata - přednoški (Beata Nastickec: dźiwadło; Monika Wenclowa: FSJ a džěto w starowni) - „Pójće rejować“, rejowanske popoždnja z folklornymi a modernymi rejemi - „Piwa, wina, palenca ...“ přewenciski projekt - workshop „Skóncowane koleso – što nětk?“, nawuknjenje jednorych reparaturow - „Kak prawje wodychnyć?“ – Yoga
--	--

5. Młodźinske a socialne džěto

5.1. Młodźinske džěto

Socialni džětačerjo nawjazaja kontakt k młodźinje we wokrjesu Budyšin, wosebje w gmejnach Zarjadniskeho zwjazka „Při Klóšterskej wodźe“. Po potrebjce wopytuja młodźinske kluby, kliki a skupiny. Młodostnym skića pomoc a podpěru w zwisku z priwatnymi, šulskimi abo powołanskimi problemami. Socialni džětačerjo přewjedu zhromadnje z młodostnymi projekty a pletu syće mjez młodostnymi na kraju. Wažne jim je, zo móža poskitki tež w serbskej rěči přewjesć.

Projekty w lětomaj 2015 a 2016 běchu na přikład:

- zestajenje młodźinskeje protyki 2016 a 2017 (FZ)
- 48-hodźinska akcija
- projekt „Worldcafé k temje azyl“ w internaće serbskeho gymnazija
- młodźinski forum „Młodźina woła“ we Wotrowskim młodźinskim klubje
- podpěra młodźinskih klubow při załoženju swójskeho towarstwa
- paslenski poskitk na klóšterskim a swójbny swjedženju w Pančicach-Kukowje
- prózdniški camp w Budyšinje
- bubnowanska džětarnička w Smjerdźacej
- młodźinski forum (FZ)
- serbski flashmob (FZ)

5.2. Socialne džěto při šuli

Socialni džětačerjo přewodźuja šulerki a šulerjow při jich wuwicu k dorosćenemu čłowjekej. Woni spěchuja jich kompetency k rozrisanju swójskich a socialnych problemow

a wužadanjow. Nazhonjenje swójskich sylnosćow a słabosćow, kritiske myslenje a kreatiwne paslenje abo zaběra z aktualnymi temami so při tym pozitiwnje wuskutkuje. Socialni džětaćerjo poradźuja šulerjow, wučerjow a staršich nastupajo najwšelakoriše problemy a naprašowanja.

Šulske socialne džěto wukonja so na slědowacych wyšich šulach:

- Serbska wyša šula „Michał Hórnik“ Worklecy
- Serbska wyša šula „Dr. Marja Grólmusec“ Radwor
- Wyša šula „Korla Awgust Kocor“ Kulow

Projekty w lětomaj 2015 a 2016 běchu na přikład:

- sněhakowarske lěhwo ze 7. lětnikom
- hajenje jutrownych nałożkow
- předčitanski dzeń – cyłozwjazkowa akcija
- poskitki k zaběrje w zymskich, lětnich a nazymskich prózdnicach
- projektowe dny k skrućenju kompetencow za 5. lětnik
- džěto ze šulerskej radu
- projekt k powołańskej orientaciji – serbske regionalne rjemješa
- molowanski projekt „Porjeńšimy našu hudźbnu rumnosć“ ze šulerjemi 9. lětnika Worklečanskeje šule
- preventiwny projekt „Piwa, wina, palenca za dobry cocktail njetrjeba!“
- projekt k powołańskej orientaciji Girl’s & Boy’s Day (Worklecy a Kulow)
- projektny dzeń „Miteinander grenzenlos“
- projekt z čěkancami „Schauen, Schmecken, Spielen“
- podpěra při tradicionalnych šulskich hodownych wikach Radworskeje wyšeje šule „Dr. Marja Grólmusec“
- přewod tydženskeje šulskeje jězby Radworskeje wyšeje šule do Wodowych Hendrichec za 5. do 10. lětnika
- projekt „Krabatowy móst“ jako mjezynarodny móst (po přikładze Leonardo-Da-Vinci-mosta) we wobłuku Krabatoweho swjedženja w Kulowje, přinošk šulerjow Wyšeje šule „Korla Awgust Kocor“ Kulow
- wopyt doma Jurja Brězana w Hornim Hajnku ze šulerjemi zakładneje šule „Korla Awgust Kocor“ Kulow we wobłuku cyłodnjowskeho poskitka (GTA)

5.3. Zhromadne džěto ze župami

- Swójbna schadźowanka w Chrósćicach (FZ, TB, EŠ, LJ)
- Swójbne popoždno w Stróži (FZ)
- filmowa nóc w Hórkach (FZ)
- Open-air-kino w ramiku folklorneho festiwala w Chrósćicach (FZ)
- wustup bubnowarjow na folklornym festiwalu w Chrósćicach (TB)
- projektne dny za šulerjow 3.-6. lětnika wjacorych šulow k 100. posmjertnym narodninam Jurja Brězana (FZ)
- džěłarnička „Kak sebi sama serbsku narodnu drastu zwobleku“ (FZ)
- kreatiwne wubědźowanje Krabat 2.0 (FZ)

5.4. Dodawk

Młodzinske socialne dżęto přewjedże so na zakładze zrěčenja z wokrjesom Budyšin. Socialny team RCW skutkuje tak we wobłukach młodzinskeho dżęta, socialneho dżęta při šuli a swójbneho kubłanja. Wěcne kaž tež personalne kóšty spěchuja so přez wokrjes Budyšin. Hač do awgusta 2016 je so dżęto zdžęla tež přez město Kulow financielnje spěchowało. Wot 01.01.2015 sem je struktura na tři regionalne teamy přerjadowana. Socialny team RCW je we wšěch třoch regionalnych teamach wokrjesa Budyšin (Budyšin, Kamjenc a Wojerecy) zastupjeny.

6. Temy dalekubłanjow přistajenych RCW

- přenja pomoc
- Zakońske noworjadowanja za wobličenje mzdy – KISA
- Photoshop
- Herausforderungen an Managementprozesse in erlaubnispflichtigen Einrichtungen
- Workshop Projektorganisation und -management
- Unternehmensführung, Modul Personalführung
- Grundlagenseminar für Personalsachbearbeiter – Zusatzrente
- Aufbau-seminar für Personalsachbearbeiter – Zusatzrente
- Gesetzliche Neuregelungen für den Abrechnungsprozess (Gehalt)
- Bildbearbeiten & Archivieren – Bildbearbeitung am PC
- Wordpress – Einführung ins Contentmanagement

- Gewaltfreie Kommunikation
- Emotionale Intelligenz und aggressives Verhalten
- Hudźbne dalekubłanje z dżěćimi k temje rjemjesło a powołanja
- Das Feuer als erlebnispädagogisches Medium
- Fachtag kulturelle Bildung im frühkindlichen Bereich – frühzeitige Sprachbildung heißt solide Weltbildung
- Kamenzer Fachtag für Gesundheit und Pädagogik
- Soziale Netzwerke wie Facebook? Aber sicher!
- Machtspiele / Geocoaching in thematischer Verbindung mit erlebnispädagogischen Methoden
- Fachtag „Jungen Aggression – Wie gehen Pädagogen_innen mit aggressiven Jungen um? “
- Das Züricher Ressourcenmodell
- Umgang mit Schülern in der Verweigerungshaltung
- Das Konzept der Neuen Autorität nach Haim Omar
- Lern- und Beratungsprozesse gehirnfreundlich und lustvoll gestalten
- Achtsamkeit in Kommunikation
- Předstajenje a nałožowanje poradźowanskich metodow
- Stärke statt (Ohn-)Macht – Das Konzept der Neuen Autorität in Schule, Jugendhilfe und Familie

- Neue Beratungstools für die Schulsozialarbeit – Meta-Mirror, Moment of Excellence und Ökogramm
 - Selbstsicher, klar und einfühlsam
 - Partnerschaftlich-aktivierende Elternarbeit
 - Kinder und Trauer – eine verlässliche Begleitung bei Trennungs- und Verlusterfahrung
 - Weichmacher für Kratzbürsten – professioneller Umgang mit aggressivem Verhalten und Gewalt in der Kinder- und Jugendarbeit
 - Achtsamkeitstraining: Ein Weg im Umgang mit Stress und Belastung
 - Fachtag „Familie – Schutzfaktor und Risiko für Kinder psychisch belasteter Eltern“
 - Mind Matters – Mit psychischer Gesundheit gute Schule entwickeln
 - Sächsischer Jugendschutztag
-
- Ke kulturje a rěčneje identiče Serbow a wo dalšich wohroženych ludach Europy (dr. Leoš Šatava)
 - Danska – džěłowy wopyt pola němskeje narodneje mjeńšiny
 - Waliziska – zeznajomjenje z projektom „Welsh Language Board“
 - konferenca k potencialam pochadowych rěčow – rěčne a zwonkarěčne faktory
 - Susodorěčne kubłanje w pěstowarnjach a šulach | fachowa konferenca w Oelsnitzu
 - Zasadźenje wulkich naručnych klankow w pěstowarni
-
- jendželščina
 - Sorbisch/Wendisch Kompaktkurs Fortgeschrittene
 - zwučowanje ruščiny na kompjuteru
-
- Freie Lernmaterialien im Internet
 - Fachowy dzeń 2plus w Chrósćicach
 - MeSax im Unterricht
 - Interaktive Tafeln im Sprachunterricht
 - Deutscher Lehrertag
 - Sorbische Anwendung von Fremdwörtern im Kontext
 - K wužiwanju hornjoserbskeho rěčneho korpusa
 - Metody we wučbje serbšćiny

Budyšin, 11.01.2017

dr. Beata Brězanowa
nawodnica Rěčneho centruma WITAJ